Ч. 41. Чернівці, четвер дня 20. лютого (4. марта) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днів по недїлях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адмінїстрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Передплата 10 зр.

Лист з села.

(Конець зими. — Передновок. — Читальнї. — Лектура для народу.)

Кінчать ся вакациї селяньскі — зима разом зі своїм безробітєм, і передновок починає заглядати людям в очи. На селї вже не так відрадно, як з початку і в серединї зими. Тодї збирають ся селяни при своїх огнищах домашних, споживають плоди своєї працї та міняють на гроші, щоб заспокоїти ріжні потреби, котрим нїколи нема кінця. Не чувати про процеси о межу, затихли сварки о полеві та городні шкоди, все забуло ся. Мир і тишина в селї. Початок зими — то справдї найкрасша пора у нас на селї. Поліплені діри в стїнах, в вікнах повкладані шибки і сьвіжа загата коло хати. В повітцї є фірчина дров або чищеня, є паша для худібки і мішечки збіжа мало понадбирані, і чоботята які-такі і кожушина полатана. Чи сего на довго стане, хто о се питає? Тяжкі переднївки, брак хлїба і паші, сухоребра худібка та посинїла і набрескла з голоду і стужі дїтвора, так і зрослись уже з нашим народом, зробили з него фільозофа. На дно він не заглядає, — лихо і так само прийде, по щож мутити ту хвилю супокою, — єї і так мало!

От так то у нас зимою на селї. І гарно часом і нїби плакати хоче ся, коли глубше вглянути в житє. Та всеж в сю пору можна повторити за Франком, що і ми люде. І церков у нас повна і школа не порожна, тай, правду сказавши і шинок чи коршма не пустує. Здало-б ся і до читальнї заглянути, та нїгде правди дїти, до неї наш селянин мало розганяє ся. Що сему за причина? І сьвітлиця велика та ясна, і лавки нові, вигідні і груба тепла і лямпа велика мило усьміхає ся до тебе. Та людий так і тягни мов воловодом до читальнї. Загляне чоловік раз-два, а ту гляди вже й не показуєсь. Не чує наш чоловік смаку в читальни. В шинку темно і тїсно, земля мокра так аж фетір бе від неї і горівка тхне-воняє немило, а людий туди якось мов цмоком тягне. Шнурують як гуси один за другим; не дармо-ж у нас і ґусарками ті шинки прозвали. Що за лихо? Люди, здає ся, і не пїяки, а за шинком аж гинуть. Старий наліг, кажуть. Люди не так то для піятики сходять ся, а більше, щоб дещо розвідати, почути яку новину та о сім-тім погуторити. Розуміє ся, що при поговірцї і чарка яка мине ся, а при чарцї язик розвязує ся. Читальня, особливо для старших неписьменних людий, троха за скучна, томить їх. Читальнї особливо по селах, де люди малописьменні, не мають того характеру, що в інтелїґенциї „Бесїди“ або касина.

Вже сама поява сьвященика чи учителя гамує мимо волї у зібраних селян свободу слова і поведеня, до якого они між собою навикли, а цїль, для котрої сьвященики і учителї мимо свого утрудженя до читальнї заходять, благородний намір, чогось селян, чи то з власного досьвіду і знаня чи з ґазет і книжок просьвітних навчити, наводять на них той шкільний томлячий дух. Бо коли селянин наш у сьвято або в недїлю підчас богослуженя ранного і вечірного, находить ся в якімсь торжественнім настрою, то той поважний школярский дух в читальни замісць розривати, томить єго.

Раднїйше збирають ся люди вечером в крамници, де рух торговельний приносить з собою все щось нового, бавить їх. Крамар-селянин знає їм розповісти все щось цїкавого з місцевих новин або свого торговельного сьвіта, викликуючи оживлену дискусію і свобідну поговірку — та хоть часом молодий ще, тїшить ся у людий значною повагою-авторітетом. Та хоч читальнї наші не стали ще живим орґаном сїльского житя народного, то всеж при неутомимім стараню місцевої інтелїґенциї сповняють они хоть поволи важну свою задачу тим, що консолїдують, лучать у своїм центрі всїх більше сьвідомих селян, виробляють в них почутє і пізнанє обовязків народних, будять і розясняють національну сьвідомість — одним словом виробляють патріотів між селянами. Для того нехай нїхто з інтелїґенциї в культурнім розвою нашого народа читальнї на селї не маловажить. Село, де читальня проявляє яке-таке житє, стоїть значно висше під взглядом почутя національного від иньших сїл, де нема читальнї.

Під взглядом закладаня читалень треба би нам конче розвинути більшу енерґію, хотяй признати треба, що послїдними часами в тім слїдно у нас в Галичинї значний поступ. Читалень особливо „Просьвіти“ прибуває в кождім повітї, бо і справдї в нинїшних часах повинно би вже бути у нас соромом для інтелїґенциї сїльскої, коли-б не постарала ся хоть о той маленький осередочок духового житя у своїм селї. Нинї нема вже чей і найменшої обави, щоб за се можна наразити ся на які неприятности. Та у нас так мало почутя патріотичних обовязків, що нерідко трафляють ся люди, правда, дуже строгі і вимагаючі в оцїнцї патріотизму других, котрі про себе не почувають ся до обовязку, приложити хотьби маленьку цеголку до великої будови народної.

Одна лиш біда, що правду сказавши, нема що в наших читальнях народови читати, а недостаток відповідної лектури для народа, дав ся відчувати особливо в читальнях, де сходини відбувають ся точно що недїлї і сьвята. Дотеперішних видавництв просьвітних, стане з бідою на один рік, бо много між ними таких, що задля їх змісту, лихого язика або непопулярного викладу шкода часу, сьвітла тай грудий, щоб їх прилюдно відчитувати. При голоснім відчитуваню перед народом можна найлїпше пізнати, як мало хто з просьвітних писателїв уміє писати для народа. Много книжечок „Просьвіти“ вправдї совісно оброблених, має скорше значінє підручників, до яких можна би при данїй нагоді заглянути і засягнути деяких інформаций, правничих, лїкарских або господарских; але до відчитуваня перед людьми о малім степени розвою умственного зовсїм не надають ся. Дивно справдї, що

6

ЗАЛЇСЄ.

Повість
ОСИПА МАКОВЕЯ.

III.

Рано-вранцї, ще сонце не сходило, як сїмдесятьлїтна мати о. Василя Левіцкого, бабуся Клявдзя, як єї звичайно називали, вже прокинула ся зі сну і не могла знов заснути. Се у неї вже від довгих лїт так вело ся, що не могла довше спати; іноді лише дві-три години зовсїм їй вистарчали, хиба що по обідї часом також припочивала. Нинї збудила ся она ще раньше, як звичайно, бо ніч була дуже парна і в хатї взяла ся така духота, що годї було довше полежати. До того ще й соловій в городї щебетав так голосно, що бабуся майже гнївала ся на него, бо не лише збудив єї, але міг збудити й сина і невістку в сусїднїй комнатї, а внуків в третїй комнатї.

Умивши ся і одягнувши ся, бабуся Клявдзя наложила на ніс свої замарані окуляри, через котрі — не знати, як могла она що бачити, відслонила вікно, отворила єго і виглянула в город. Від лїса віяв легенький душний вітер, а сонце ледви заяснїло поміж галузєм лїса і города, та кілька промінїв кинуло у комнату старушки. Соловій щебетав тепер вже не під вікнами, а в подальшім углї города поміж корчами. Все ще на приходстві спало, лише чути було у курнику крик пробудившого ся дробу.

Бабуся сїла собі против вікна на крісло, добула старий, з обдертими вже шкіряними окладинками польский молитвенник і почала молити ся. Єї поморщені уста рушали ся скоренько, так як нераз єї руки, коли для внуків плела пончохи. Відчитала кілька молитов і зложила молитвенник на колїна. Поморщене, але ще як на старушку сьвіже лице єї прибрало вигляд побожний; сиві очи сягнули понад окуляри, що осунули ся майже на кінчик носа, і вдивили ся в небо. Се она до відчитаних молитов додавала ще свої. Молила ся за здоровлє невістки, добродїйки Левіцкої, аби Бог дав їй доброго здоровля... Тілько дїточок потребує єї опіки і стараня; коли она їх виховає та в люди виведе? А що єї ще жде?...

Відтак думка бабусї перейшла на єї сина, о. Василя Левіцкого і в молитву за єго здоровлє вмішав ся маленький гнїв єї на него з причини вже давної. Бабуся мала жаль до сина, що той не квапив ся доньку Ольгу видати за учителя Горошиньского, хоч они обоє припали собі вже давно до вподоби. На що син властиво жде? За кого думає єї видати, коли посагу за нею не може дати? Порядного чоловіка майже прогнав з хати і тепер не знати, що з того буде. Може нинї побачить Горошиньского, як той рано піде до лїса — він звичайно ходив на прохід — то мусить єму сказати, щоби не тратив надії.

Тут молитва бабусї приняла вид уже зовсїм не молитви, а журби, коли нагадала собі по черзї внука Славка. Мав приїхати ще вчера до дому і не приїхав. В листї не згадав анї словом, чи дійшов уже до ладу з тою Стефкою Ковальскою, що єї думав сватати, чи нї. Мабуть нїчо з того не буде, коли не писав о тім. Тілько лїта дармо тратить хлопчиско та сидить батькови на карку, замісць свій власний хлїб уже мати.

І знов журба бабусї перемінила ся на сердешну молитву, коли нагадала собі внука Ґенка, що за кілька днів мав у ґімназиї складати іспит зрілости. Вчера викладала

виднїйші наші писателї, у котрих є і знане народа, его вдачі, злих і добрих прикмет, его потреб, як також знане язика і правдивий талант писательский, так мало причиняють ся до збогаченя нашої лїтератури популярної. За малу честь уважають собі наші писателї, фіґурувати в видавництвах популярних; не знають мабуть, з яким пошанівком і любовю відносить ся нарід наш до таких імен, як Франко, Чайковский і иньші, будьто за нечисленні їх твори популярні будьто за твори, що хоть не писані специяльно для люду, але взяті з народного житя та задля своєї артистичної форми, чистоти і краси язика, вірности і пластики в представленю, суть для него легко зрозумілї. Простий нарід памятию і любовю окружить імена наших писателїв скорше, як вибаглива і апатична інтелїґенция. Не треба проте гнївати ся, що нарід більше знає про першого лїпшого крикуна вічевого, як про котрого небудь з важнїйших наших писателїв і лїтератів — бо і ті про нарід зовсїм не памятають і хоть малої лепти з свого таланту для его просьвіти не кинуть.

Краян з Галичини.

Справа Кретеньска.

Коли слїдити акцию держав в кретеньскій справі, треба признати, що европейска дипльомация виступила в нїй дуже поважно і обережно. З одної сторони не хоче допустити до нарушеня міжнародного права, до насильної грабежи Грециї супротив Туреччини, а з другої сторони ощадити як найбільше Грецию, котра вхопила за оруже під окликом найсьвятїйшого обовязку народа, оборони братів перед насильством турецкої тиранії. Але як часто в житю, так і тут заходить колїзия між признаним правом на папери а природним правом. Турки покликують ся на своє признане правом посїдане Крети, а Греки кажуть, що Крета, заселена з давен-давна грецким народом, не стратила нїколи звязи з вітчиною, бо перед напливом турецкого населеня утїкали витиснені і покривджені Кретенцї до Грециї, дізнавали там опіки і підмоги. Греция поносила завсїгди для Крети великі жертви а Туреччина не внесла там нїчо, крім насильства і безправности. Нарід грецкий чекав довго, коли скінчать ся муки їх братів, а король грецкий, обїзджаючи европейскі двори вставляв ся всюди за нещасливими Кретенцями. Держави прирекли поміч, але порта вміла звести всї їх стараня на нїчо. Остаточно рішено завести якусь міжнародну, ріжноязичну жандармерию, що не мала би нічого спільного з народом кретеньским і з котрої нїхто не може бути вдоволений. Коли навіть і сего не могли держави допровадити до ладу, а турецка бута перебрала вже всяку міру, вхопило кретеньске населене за оруже, а Греция уважала своїм сьвятим обовязком підпомогти їх змаганя збройною рукою. Греция є одинокою, природною покровителькою Кретенцїв. А також і кретеньскі повстанцї не хочуть чути о нїякім иньшім полагодженю справи, лише жадають прилученя Крети до грецкої держави.

Те природне право самооборони і спільности крови Греків з Кретенцями єднає їм як найширшу симпатию у всїх кругах европейскої суспільности і особливо молодїж уряджує по всїх більших містах Европи демонстрациї за свободою Греків і против турецкого пановання. В Парижи прибрали ті демонстрациї майже форму розрухів, котрі полїция тілько з найбільшою натугою може удержати в границях манїфестаций. В Італії рух в користь Греків розвиває ся також зі скоростию, так само в Анґлїї. Консулї грецкі дякують всюди демонстрантам, коли они прийдуть до їх мешкань, держать промови з бальконів, а одному вічу в Анґлїї вислав сам король подяку за прихильність до Греків. Тим піддержують і збільшають очевидно симпатию до себе і одушевлене за грецкою справою.

Надто має Греция природних алїянтів в балканьских державах, що мають свої інтереси в Македонїї, де стогне під турецким ярмом ще до тепер решта їх братів. Хотяй Сербія і Болгария заявили, що не зроблять жадного кроку, котрий міг би заколотити европейский мир, то все таки зброять ся обі держави а в випадку війни станути очевидно по сторонї Грециї. На днях поїхав сербский король у відвідини до болгарского князя і в Софії має наступити спільне порозумінє обох монархів що-до Туреччини. А в Македонїї самій вижидає славяньский нарід нетерпеливо тілько знаку до повстаня, а зараз рушить ся цїлий до борби за волю.

Коли ще додати, що грецкий двір получений майже зі всїма европейскими дворами родинними звязями, отже може числити на живі симпатиї в найвисших кругах, то дасть ся принайменче зрозуміти, як не оправдати все те що наступає.

Нїмеччина заняла перша рішуче становиско против Грециї. Цїсар нїмецкий виразив ся з початку, що для европейскої дипльомациї есть упокорюючим переспраляти з Грециею, доки єї війска стоять на Критї против волї цїлої Европи. Він наказав своєму послови не прилучати ся до жадних дипльоматичних кроків, доки Крета не буде очищена. Довший час не могли держави згодити ся на такий рішучий тон, не хотячи упокоряти Грецию. Мали надію, що Греция, видячи безвиглядність своїх змагань, заверне сама з дороги. Нарештї промовила Росия пересилаючи Грециї ноту, щоби до трех днїв відкликала свої війска з Крети, бо в противнім разї ужие насильних способів разом з Нїмеччиною, Франциєю і Австриєю. Нота не зробила сподїваного враженя на грецкім правительстві. Минув назначений речинець а полковник Васос стоїть як перше обозом на Кретї і занимає чим раз нові околицї під грецке пановане. Грецка королева зложила гідність адмірала российскої фльоти, заявляючи, що не може занимати почесного становиска в тій фльотї, котра грозить збройно виступити против єї народу. Рада державна ухвалила покликати резерви з р. 1891 і 1892 під оружиє а весь грецкий нарід зажадав борби против Турка. Студенти грецкі вертають зі всїх кінцїв Европи до вітчини, щоби станути в рядах боєвих, а грецкі купцї в більших містах европейских складають величезні суми на цїли военні.

Росия видала свою ноту, не оглядаючись на Анґлїю і Італїю. Але й їх годї було поминути, коли не мав би заколотитись так званий европейский концерт держав. В наслїдок поновного порозуміня уложили заступники держав спільну ноту до Грециї і дали єї до потвердженя своїм правительствам, а відтак на підставі того уложать спільну ноту до Туреччини і в однім днї предложать обом державам яко ультіматум, до котрого будуть мусїли застосувати ся, коли не хочуть, щоби против них не ужили примусових способів для вимушеня послуху в інтересї мира. Передане ноти, як доносять телеґрами, мало наступити вчера.

Тимчасом ограничила ся сполучена фльота держав коло Крети на бльокаду кількох міст. Бльокада полягає на тім, що окружають місто збройною силою і не впускають до него нїкого, анї не випускають звідтам. Також і доступу до цїлого острова, довозу живности і війска боронить спільна фльота. Колиб спільна фльота могла перешкодити всяку доставу живности до Крети, то такой мусїли би здати ся війска грецкі і повстанцї, бо Крета, знищена неустанними безпокоями не в силї їх виживити. Але телеґрами доносять безнастанно, що грецкі кораблї такой довозять живність. а навіть і команданти сполученої фльоти пропускають деколи провіянтові грецкі кораблї. Чи пізнати в тім симпатиї для загрожених християн на Кретї, чи які потайні пляни деяких держав европейских — годї осудити. Фактом є, що до тепер щадили держа-

---

бабуся кабалу і сама була немило зворушена, коли з карт вийшло, що родину жде новий клопіт. Той клопіт відносив ся очивидно не до кого иньшого, тілько до Ґенка. Тому трохи не зі слезами в очах благала бабуся Бога, щоби допоміг єму зложити сей іспит. Кілько вже коштував сей хлопець, дві кляси повтаряв, иньші ледви „перелазив“ — нехай би вже раз виліз з сеї ґімназиї, може лекше було би батькови.

Не поминула бабуся і прочих внучок; згадала у своїй молитві і Зоню в інститутї і Наталку і маленьку семилїтну Марину і чотиролїтну Клявдзю, пестійку свою. А для себе молила лише у Господа, аби могла діждати ся весїля хоч трох старших внучок. Більше собі вже не бажала.

І коли она так молила ся, сонце, продерши ся крізь галузє яблінки, осьвітило єї блеском, мов яку сьвяту, відбило ся в замараних окулярах на носї, і обсипало проміне́м єї сиве, вистаюче зпід хустки волосє, так, що оно аж забілїло. Соловій і жайворонок, ластівки в гнїздї під дахом і воробчики вторували бабуси хором до єї ранїшної молитви.

Відтак она встала, перехрестила ся і, як доси здавала ся мов отяжіла, мов немічна із старости, так тепер жваво вийшла до сїний, отворила двері від кухнї, увійшла і грімким голосом обізвала ся: — Марто, а ти ще спиш? Ставай-но! вже час! Десь ти нїколи не можеш виспати ся, анї в зимі, анї в лїтї!

Марта стала протирати очи та щось бурмотїти на „стару“, що нїколи не дасть виспати ся; а тимчасом бабуся вже була на подвірю, отворила курник і випустила галасливу дробину на волю. Качки і кури зараз єї обскочили, позадирали в гору дзьоби і допоминали ся о поживу. Одна відважнїйша курка навіть вискочила їй на плече.

— Зараз, зараз! — успокоювала їх бабуся. — А ти, чубата, геть менї з плечий! На, маєте!

І виймила з кишенї зерно та кинула на землю. Зерно носила она все при собі, отже не диво, що качки і кури знали і шанували свою паню дуже, ходили за нею слїдом, а в недїлю відпроваджували єї аж під браму церковну. Там звичайно бабуся обертала ся до них і наказувала їм вертати до дому, на що качки відповідали послушно „так—так“, і разом з курми завертали від брами до дому...

Від дробу пішла бабуся у стайню. Насварила заспаного пастуха, що ще вилежує ся на сїнї, і пішла подивити ся, чи скіпцї до подою чисті.

Так починало ся майже що дня занятє старої жвавої бабусї, котра була душею господарства, і у всїм виручала свою невістку. Колись, давно вже, не могла невістка з нею погодити ся, хотїла сама бути господинею в хатї, сперечала ся, але потім присїли єї дїти і рада була, що було кому ще виручити єї в роботї. Бабуся Клявдзя, славна господиня ще з давних часів, не соромила ся ще до недавна ходити з женцями жати, причім всїх випереджувала; она доглядала всего, кухарок учила, находила для них добрих женихів; паробків тримала остро, але більші сьвята, як Різдво і Великдень, обходила разом з ними; знала майже всї тайни села і давала, де могла, раду. Давнїйше було їй лекше помагати; син мав ся лучше, дїтий тілько не було; а нинї цїлий дім мусїв рахувати ся з грошем, котрого все не ставало. Але бабуся все щось находила для бідаків.

Уоправивши ся з ранїшною роботою, вийшла она на дорогу, щоби в рові назбирати мокрецю і бабки для канарка; аж ту нараз, на своє диво, побачила в рові

ви Греків і уникали всякого проливу крови. Як довго се потягне ся, буде залежати від відповіди, яку дадуть Туреччина і Греция на вручену їм спільну ноту европейских держав.

Новинки.

Чернівцї, дня 3-го марта 1897.

Ізидор Ончул бувший унїверситетский професор помер вчера рано в Чернівцях о годинї 6-ій рано в віцї 63 лїт житя. Покійний був звичайним публичним професором студий біблії і ексеґетики старого завіта та еврейскої мови, відтак суплентом-професором оріентальних язиків, провідником семинарії для ексеґетичної теольоґії старого завіта, ставрофором буковиньскої гр.-правосл. митрополичої консисториї, екзаминатом консисторияльним для кандидатів богословія і катехитів, презесом ексеґетично-історичного відділу ц. к. іспитової комісиї для слухачів гр. правосл. теольоґії, членом ц. к. краєвої ради шкільної Буковини і кількаразовим деканом гр. православ. теольоґічного факультету. Покійний тїшив ся загальною симпатиєю і поважанем. Похорони відбудуть ся в четвер дня 4-го марця о год. 2. по полудни з улиції камінної ч. 24.

Новий клопіт посла Новаковского. Староста Лянїкевич оповідав війтам на сесиї, що сойм ухвалив обернути замок Вавель на резиденцию цїсарску і що всї посли згодили ся на те кромі Новаковского, Остапчука і Окуневского. Війти инакше зрозуміли старосту і розповіли по селах, що цїсар був би мешкав на замку в Перемишли, коби не був ся противив тому посол Новаковский. В наслїдок того селяни обурені на посла Новаковского. А треба знати, що перемиский замок то стара рудера, де містить ся ледви невелика саля театральна і — реставрация. Очивидно селяни мають зле поняте о королївских замках.

Розводи між висшими кружками стають частїйші. Перед кількома днями розвела ся ґрафиня Мария Ляріш зі своїм мужем ґрафом Юрієм Ляришом, з котрим жила в подружю через 20 лїт і мала пятеро дїтий. Тепер має ґрафиня 39 лїт, а походить з баварскої королївскої родини. По доконанім розводї заручила ся ґрафиня з надворним баварским співаком оперовим Бруксом і заміряє виїхати з ним до Америки.

З Волчинців пишуть нам про нещасну пригоду. Було ту весїлє у Семена Гринчука, господаря в нашім селї Волчинцях. Горівки доставив він своїм гостям тілько, що позапивали ся, аж їм память відняло. І був там між ними також один волоский богатир Дмитро Галїп, що добре собі підсипав тої горівки, щоби журу забути, як то він звик казати. При великій охотї забагло ся єму ще і паради тай поскочив до дому і приніс набиту стрільбу та дав 17-лїтному хлопцеви того господаря Аґафієви Гринчукови, щоби той стріляв. Хлопцї, знаєте, скоро похопні до всего! Скоро лиш той хлопець вистрілив, у той час стрільба розлетїла ся, кожда частинка окремо, і відорвала хлопцеви на правій руцї усї пять пальців від долонї. От, що принесла пятика і нерозум нашого богача, що той бідний хлопчина зістане до смерти нещасливим калїкою.—К.

Новочасний Вавилон. Популярний дневник анґлїйский Tit Bits називає столицю Анґлії новочасним Вавилоном і подає деякі подробицї о тім найбільшім містї на цїлім сьвітї. Льондон занимає простір в видї колеса, котрого промір виносить 30 миль. Коли би всї улицї Льондона витягнено в одну лїнію (около 30.000), така довжина рівнала би ся віддаленю між Льондоном а Петербургом. Домів є 700.000, в котрих мешкає 5 мілїонів людий. Що день прибуває 200 нових машканців. Число заведень публичних де продають ся горячі напитки 12.000. Костелів для ріжних віроісповідань 1400. В роцї вступає в стан супружеский около 74.000 мешканців. Лїкарів шпитальних є 6.000, з котрих 1.300 подає безплатну пораду. 300.000 родин зарабляє менше, як 3 шилїнґи (около 1·40 зр.). Правительство вспирає 129.000 убогих мешканцїв. 6000 людий жиє під голим небом, що не мають власного мешканя та не мають за що заплатити нічлїг. 24.000 жебраків волочить ся по улицях, з них пята часть умирає в шпиталях, або також дістає ся до домів божевільних, 40.000 осіб, що породились з християньских родителїв, а не зістали охрещені і не приналежать до нїякої релїґії. Довжина всїх рур ґазових виносить 3.000 миль. До продукциї ґазу на спалене в протягу одної доби потреба 6 мілїонів тон вугля камінного. Довжина всїх рур водопроводевих виносить 4.500 миль. Мешканцї Льондона зуживають води що день 150 мілїонів ґальонів. Минувшого року було 2.300 пожежий.

Величезна крадїж в Росиї. З Росиї пишуть нам: На 25-го сїчня с. р. визначено було в Росиї загальну перепись (конскрипцию). Для сего вже давненько подїлено всю Росию на „участки“. Над кождим участком стояв „завѣдывающій“, а в нього під начальством — „счетчики“, себ то його помічники. На новий рік правлїнє звелїло порозсилати всїм переписчикам подарунки в нагороду за їхню працю, а то — портфелї і подорожні чорнилицї. Портфелї — такі, що й 25 копійок навряд чи коштують, а чорнилицї — сором і в руки взяти. Тимчасом казна дала на кождий портфель 2 карб. 50 коп., а на кожду чорнилицю — 1 карбованець. Усїх чорнилиць і портфелїв розіслано на цїлу Росию більше як 250.000. Цїкаво було-б довідати ся, хто замовляв ті предмети і хто відбирав їх від підрядчика. Крадїж, як бачимо, величезна. А в тім, у нашій Росиї се не новина!

Лиха мачоха. В Будапештї дійшла полїция дня 1-го марця на страшну жостокість механїка Ігнатия Терники супротив своєї пятилїтної дочки з першого подружя. Головною причиною була лиха мачоха, що підюджувала вітця на дитину і сама збиткувала ся страшенно над нещасливою жертвою своєї ненависти. Сусїди чули нераз жалісний плач і крик дитини, але в понедїлок рано не могли вже слухати того збиткованя і завізвали ратункове товариство. Поміч наспіла але не застали вже родичів, котрі віддалили ся з помешканя, а дитину найшли на підлозї, цїлу сину з побитя з вибитим одним оком і зломаною рукою. Коли привели хорошу, біляву дївчинку до притомности, розповіла, що родичі запхали єї були під подушки і спали на ній цїлу ніч, а як рано побачили єї живу, то так єї оббили. Потому нарадили ся, щоби купити скриню і по смерти винести єї в тій скрини на поле і там закопати. Дївчинку забрало ратункове товариство з собою, а по дорозї она зімлїла кілька разів з браку сил. Дома лишили ся полїцийні аґенти, щоби притримати звірских родичів, коли повернуть зі скринею.

Дрібні вісти. Краєва комісия для ревізиї ґрунтового катастру в Галичинї покінчила вже свої роботи. Після нового катастру будуть галицкі хлїбороби від 1897 р. платити о 600.000 зр. менше ґрунтового податку, нїж доси. В цїлім краю обнижено оцїнку доходу з землї о 1.285.984 зр. — З постріленых в Чернієві при правиборах пятьох ранених помер вже один в шпитали станїславівскім. — „Deutsches Volksblatt“ в ступній статї з 27-го лютого обговорюючи випадки комарняньскі осьвідчає, що конче потрібно ухвалити право, котре би боронило виборчої свободи.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 3-го марця 1897 року.

Берлин. Бюро Вольфа доносить з Атенів: Заступники держав передали вчера передполуднем ідентичну ноту, де сказано, що Крета має отримати автономію під зверхностию султана і жадає ся, щоби грецкі кораблї і війска опустили Крету до шість днїв.

Париж. Аґенция Гаваса потверджає, що ноти передані в Атенах і Царгородї заступниками держав не ріжнять ся нїчим від себе і зладжені в катеґоричнім тонї.

Царгород. Посли передали вчера по полудни ноту взглядом Крети великій портї; в тій нотї мотивоване поступоване держав против прилученя Крети до Грециї, та що до видаленя грецких і турецких війск з Крети і наданя єї автономії.

Канеа. Вчера о годинї 4-ій пополудни револьтували в касарнях турецкі жандарми, бо не дістали виплати свогу жолду. Італїйскі і нїмецкі війска дали огня, коли бунтівники хотїли стріляти на анґлїйский віддїл. Жандарми піддали ся. О годинї $^{1}/_{2}5$ збунтували ся жандарми в палатї і стріляли на официрів; полковник жандармериї Сулейман убитий. Жандарми забарикадували ся; італїяньскі, анґлїйскі і австрийскі официри провадять переговори з ворохобниками, щоби зложили оруже.

пяницю Криворукого. Він припідняв ся на руках і старав ся підійти до „старої їмосцї,“ але та здержала єго на місци грізними словами: — А ти що? в рові спав?

— Та я, прошу їмосцї, ще з вечера... зачав Криворукий оправдувати ся.

— Ще з вечера! І коли ти, чоловіче, опамятаєш ся? Чому ти на свої дїти забуваєш? — питала ся гнївно старушка.

Пяниця тілько махнув безнадійно рукою.

— Може би їмосць дали що для них? Бігме, не мають що їсти! — сказав по хвилї, вдививши ся в землю.

— Пришли їх тут, то дам; а на твої руки не дам. Жінку пришли!

— Дайте! дайте! я їм занесу.

— Не дам! — говорила бабуся енерґічно. — Вже я знаю, куди ти носиш то, що я тобі даю. До Мошка носиш, пянюго! Щезай менї з очий!

І бабуся направду розсердила ся та без „бабки“ хотїла вертати до хати. „Панюга якийсь! — приповідала она. — А бідні дїти з голоду мруть! Треба їм що післати.“

Але Криворукий сам відійшов помалу дорогою, мов би справдї засоромив ся, а бабуся стала збирати бабку і мокрець. Тимчасом дорогою надійшов учитель Горошиньский і з далека ще поклонив ся бабусї: — Добридень, вам, панї!

Бабуся підняла очи і пішла єму назустріч.

— Ви до лїса? на прохід, як звичайно! То добре, то здорово! Що чувати коло вас? — І не дожидаючи відповіди, зниженим голосом спитала ся: — Не говорив мій син з вами нїчого тодї, коли церков горіла, а ви скарбону виратували?

— Нї, не говорив — відповів учитель. — І не подивив ся на мене. Ще накричав на панну Ольгу, що промовила до мене. Я вже рішив ся старати ся о иньшу посаду; менї ту житє не миле.

— Ай! які-ж бо ви нетерпеливі! Ольга прихильна вам, а ви...

— Та що менї з того? О. Левіцкий вважає мене женихом невідповідним для своєї доньки тай справедливо, бо що я за жених? бідний учитель! Маловажить мене, хоч сам до школи нїколи не загляне... Даруйте, панї, що таке кажу, але менї гірко. Богато-б говорити, а мало що слухати. Піду собі геть тай буде спокій і вам і менї.

(Дальше буде).

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди								Відходять	Поїзди							
	поспішні			особові			мішані			поспішні			особові			мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11^{28}	.	.	$\underline{6^{57}}$	$\underline{10^{28}}$	$\underline{5^{50}}$			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{47}	.	.	9^{41}	$\underline{10^{29}}$	$\underline{5^{38}}$		
З Букарешту, Яс, Сучави, Глїбоки	3^{29}	.	.	9^{12}	$\underline{10^{00}}$	$\underline{5^{23}}$			До Глїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12^{03}	.	.	$\underline{7^{17}}$	$\underline{10^{48}}$	6^{16}		
З Новоселиці, Садаґури .	.	.	.	.	.	.	11^{13}	9^{50}	До Садаґури, Новоселиці .	.	.	.	.	.	.	4^{30}	6^{12}

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях.

За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарні „Руской Ради" в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.